

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันธุรกิจเช่าซื้อยานพาหนะถือเป็นอีกแนวทางธุรกิจหนึ่งที่มีความสนใจอย่างแพร่หลาย โดยอาจมีเหตุผลเนื่องมาจากการที่ผู้บริโภครู้สึกไม่สามารถแสวงหาเม็ดเงินจำนวนมากในการซื้อสินค้าที่มีมูลค่าสูงมากได้ หรืออาจเป็นเพราะเหตุผลในการที่ผู้บริโภครู้สึกไม่ต้องการนำเงินจำนวนมากไปลงทุนกับการซื้อสินค้าชิ้นหนึ่ง อันไม่สามารถได้รับผลกำไรจากสินค้าชิ้นดังกล่าวได้มากกว่าการนำเงินไปลงทุนประกอบธุรกิจอื่น

โดยหากพิจารณาถึงสถานะทางสังคมเศรษฐกิจที่มีความผันผวน และเปลี่ยนแปลงกันอย่างมากในปัจจุบัน พบว่า มีแนวโน้มที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในการฟ้องร้องดำเนินคดีอันเกิดจากการผิดสัญญาของผู้เช่าซื้อเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผู้เช่าซื้อไม่สามารถชำระหนี้ค่าเช่าซื้อให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อได้ตามข้อตกลงที่ได้สัญญาไว้ นอกจากนี้อาจมีกรณีที่ผู้เช่าซื้อเป็นผู้ผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญอื่นๆ และส่งผลให้ผู้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาแล้วฟ้องร้องบังคับคดีแก่ผู้ให้เช่าซื้อ โดยในเบื้องต้นนั้นอาจมีการเจรจาตกลงกันก่อนให้เบื้องต้น หากเจรจาตกลงกันในเบื้องต้นได้ ก็จะทำให้คดีเสร็จไปได้โดยง่าย แต่หากไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้ระหว่างคู่กรณี ศาลก็จะเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นเรื่องยากในการพิพากษาคดีเช่าซื้อ คือการกำหนดค่าเสียหายว่าควรจะมีเพียงใด เพราะหากกำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อได้รับชดเชยค่าเสียหายน้อยเกินไป ก็จะกระทบต่อสิทธิของผู้ให้เช่าซื้อที่พึงจะได้รับ หากกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบความเสียหายที่แท้จริง ก็จะไม่เป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อ ซึ่งปัญหาที่เป็นต้นเหตุหรือเป็นปัจจัยที่ทำให้การกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อไม่สอดคล้องต่อความเป็นจริงจนสร้างผลกระทบต่อทั้งผู้ให้เช่าและผู้เช่าซื้อ รวมทั้งศาลเองก็มีที่มาจากหลายปัจจัยด้วยกัน ดังที่มีผู้วิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อ ในงานวิจัยที่ชื่อ “ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหายของศาล ศึกษากรณีเช่าซื้อรถยนต์” และผู้วิจัยเองได้นำแนวความคิดในงานวิจัยดังกล่าวมาเสนอไว้แล้วในบทที่ 3 กล่าวคือ ปัจจัยที่เกิดจากผู้ให้เช่าซื้อในแง่ที่ผู้ให้เช่าซื้อปกปิดราคาทรัพย์สินที่แท้จริงและเรียกค่าเสียหายสูงเกินไป เพื่อต้องการที่จะเอาเปรียบผู้เช่าซื้อ หรือในด้านที่ผู้ให้เช่าซื้อไม่นำสืบพยานหลักฐานหรือนำสืบพยานหลักฐานไม่ชัดเจนเพียงพอ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เกิดจากผู้เช่าซื้อ ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ แต่ยังคงครองทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นต่อไป ไม่ยอมส่งมอบคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อ ทำให้ผู้ให้เช่าซื้อต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืน

ทั้งเรียกร้องเอาค่าเสียหายต่างๆ หรือในกรณีที่ผู้เช่าซื้อ ไม่ระมัดระวังรักษาทรัพย์สินที่เช่าซื้อเสมอ วิชาญชนพึงรักษาทรัพย์สินของตนเอง ทำให้ทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นเสื่อมสภาพหรือเสื่อมราคาลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นงานวิจัยฉบับดังกล่าวยังได้กล่าวถึงปัจจัยอีกส่วนหนึ่งอันส่งผลต่อการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อ ซึ่งด้วยความเคารพและงานวิจัยฉบับนี้เป็นเพียงเอกสารทางวิชาการเท่านั้น ผู้วิจัยจึงต้องนำเสนอปัจจัยอีกส่วนหนึ่งกล่าวคือ ปัจจัยของผู้พิพากษาที่ไม่ชัดเจนในหลักการในการกำหนดค่าเสียหาย รวมถึงความที่ผู้พิพากษามีอคติในการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อ¹⁰⁸ โดยปัจจัยทั้งสามกรณีที่ได้กล่าวมานั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหายได้

ในกระบวนการหรือการฟ้องร้องของผู้ประกอบการต่อผู้บริโภคนั้นสามารถแยกได้เป็น 2 กรณี กล่าวคือ

1) กรณีผู้เช่าให้ชื่อฟ้องร้องเพื่อเรียกให้ผู้เช่าซื้อส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อ หากส่งมอบทรัพย์สินคืนไม่ได้ก็ให้ชำระค่าทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งถือเป็นค่าเสียหายจากการที่ตนไม่สามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวนั้นได้

2) กรณีฟ้องร้องเพื่อเรียกให้ผู้เช่าซื้อชดใช้ค่าเสียหาย จากการที่ผู้ให้เช่าซื้อ ได้รับทรัพย์สินคืนแล้ว แต่เมื่อผู้ประกอบการนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดแล้วขาดทุน

โดยค่าเสียหายจากการที่ผู้ให้เช่าซื้อฟ้องขอมานั้นคำนวณจากฐาน ณ เวลาที่ทำสัญญา และค่าตอบแทนที่ตนหวังว่าจะได้รับในอนาคตหากสัญญาได้ปฏิบัติอย่างครบถ้วนแล้ว นอกจากนั้นในการกำหนดค่าเสียหายของศาลแต่ละศาลนั้นมักเป็นดุลพินิจของศาล ขึ้นอยู่กับแนวความคิดความเข้าใจของแต่ละศาล ส่งผลให้การกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อนั้น ไม่มีความชัดเจนแน่นอนและไม่คงที่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คู่กรณีไม่ว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้

เมื่อได้พิจารณาจากคำพิพากษาที่ได้มีการฎีกาขึ้นมาสู่ศาลฎีกานับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2530 ถึง พ.ศ. 2550 นั้น จำนวน 148 คดี โดยในจำนวนคดีดังกล่าวนี้เป็นคดีที่มีการฎีกาในประเด็นอันเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายเป็นจำนวน 30 คดี ในการฎีกาเรื่องการกำหนดค่าเสียหายเหล่านี้ มีบางกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษายืนตามศาลล่างเนื่องจากคู่ความมิได้อุทธรณ์ในปัญหาการกำหนดค่าเสียหาย หรือฎีกาขึ้นมาโดยอ้างว่าค่าเสียหายที่ศาลปรับลดนั้นมีใช้เบี่ยงปรับ ซึ่งคดีเหล่านี้ศาลฎีกาจะไม่เข้าไปก้าวล่วงคำพิพากษาของศาลล่าง เนื่องจากศาลฎีกาพิจารณาว่าเรื่องดังกล่าวเป็นดุลพินิจที่ศาลล่างมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายได้ อย่างไรก็ดี ก็ยังคงมีคำพิพากษาของศาลฎีกาบางส่วนที่ศาลฎีกาได้แก้ไขการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวความคิดหนึ่งที่สามารถสร้างความชัดเจนแน่นอนในการกำหนดค่าเสียหายของศาล รวมถึงสร้างความเป็นธรรมให้แก่คู่ความ

¹⁰⁸ สุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์. เล่มเดิม. หน้า 48-51.

ทั้งสองฝ่ายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น คือ แนวความคิดในทางนิติเศรษฐศาสตร์ อันเป็นแนวความคิดที่ เกิดขึ้นใหม่ในกลุ่มประเทศคอมมอนลॉ และเริ่มได้รับการเผยแพร่อย่างมากในกลุ่มประเทศ ดังกล่าว โดยหากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์หลักของนิติศาสตร์คือ “ความยุติธรรม” แต่ในมุมมอง ทางนิติเศรษฐศาสตร์แล้ว ความยุติธรรมเป็นเพียงนามธรรมเท่านั้น และไม่สามารถวัดค่าได้ เนื่องจากไม่มีเครื่องมือในการวัดความยุติธรรมดังกล่าว แต่ในทางนิติเศรษฐศาสตร์แล้ว คำว่า “ความมีประสิทธิภาพ” นั้น ถูกให้คำนิยามด้วยเครื่องมือที่สามารถวัดค่าได้ ดังนั้นความยุติธรรม ในทางนิติเศรษฐศาสตร์มักเป็นจุดที่ใกล้เคียงหรือจุดเดียวกันกับความมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการ กำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อจึงควรนำแนวความคิดในเรื่องความมีประสิทธิภาพเข้ามาร่วมในการ พิจารณาเพื่อให้คู่ความได้รับความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

จากการวิจัยพบว่าสิ่งที่นำแนวความคิดในเรื่องนิติเศรษฐศาสตร์สามารถสร้างความ เป็นธรรมให้แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้นได้ใน 2 ด้าน กล่าวคือ

1) ความเป็นธรรมในด้านเนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ การกำหนดค่าเสียหายโดย พิจารณาถึงแนวความคิดในมุมมองทางนิติเศรษฐศาสตร์จะเป็นการกำหนดค่าเสียหายที่มี ประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากเป็นค่าเสียหายที่สามารถคำนวณโดยอาศัยหลักการในทางทฤษฎี ได้ กล่าวคือ สูตรที่ผู้วิจัยได้นำเสนอนั้น ได้พิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าซื้อพึงได้รับการ ตกกลางทำสัญญาเช่าซื้อ เหตุที่ผู้วิจัยพิจารณาถึงผลประโยชน์ดังกล่าวเนื่องจากผู้วิจัยได้พิจารณาถึง แนวความคิดทางทฤษฎีในการกำหนดค่าเสียหายในแง่มุมทางนิติศาสตร์ประกอบด้วย อย่างไรก็ตาม ผลประ โยชน์ที่ผู้ให้เช่าซื้อพึงได้รับนั้น ผู้วิจัยก็ได้พิจารณาแต่เฉพาะในแง่มุมของผู้ให้เช่าซื้อเพียง เท่านั้น แต่ผู้วิจัยยังได้พิจารณาถึงจำนวนผลประโยชน์ที่ควรจะเป็นและไม่ก่อประ โยชน์กับผู้ให้เช่า ซื้อมากเกินไป โดยผู้วิจัยได้นำแนวความคิดในเรื่อง “ค่าของเงินตามเวลา” (Time Value of Money) มาประกอบการพิจารณาร่วมด้วย ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวจะสะท้อนถึงผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าซื้อ พึงได้รับ ณ วันที่สัญญาเช่าซื้อเลิกกัน

2) ความเป็นธรรมในด้านตัวบุคคล กล่าวคือ การกำหนดค่าเสียหายจากสูตรที่ผู้วิจัยได้ นำเสนอนั้น ได้คำนวณจากมูลฐานในทางทฤษฎีทั้งทางนิติศาสตร์ ประกอบกับทฤษฎีทาง เศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลทำให้ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายแก่ผู้ให้เช่าซื้อตามจำนวนที่พึงจะ ได้รับ และในเวลาเดียวกันนั้นค่าเสียหายดังกล่าวก็จะไม่ทำให้ผู้ให้เช่าซื้อหรือจำเลยจะต้องชำระ ค่าเสียหายไปมากกว่าจำนวนที่ตนพึงต้องเสีย อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงค่าเสียหายที่เป็น คุลยภาพอันเกิดขึ้นระหว่างผู้เช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อ

ดังนั้นการที่ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายอันพอสมควรและชัดเจนแน่นอนให้แก่ ผู้ประกอบการโดยไม่ได้สร้างภาระแก่ผู้บริ โภคมากเกินไปนั้น ก็จะส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถ

ได้รับเม็ดเงินเร็วที่เหมาะสมตามที่ตนสมควรได้รับ โดยไม่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคมากเกินไป และหากกล่าวในด้านของผู้บริโภคเองก็จะชำระค่าเสียหายเท่าที่ตนพึงเสียเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี ในงานวิจัยฉบับนี้ก็ได้กล่าวไว้ว่าศาลควรต้องพิจารณาแต่หลักการในทางนิติเศรษฐศาสตร์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ก็ควรที่จะให้หลักการดังกล่าวเข้ามามีบทบาทในการประกอบการใช้ดุลพินิจ เพื่อให้เกิดความสมดุลกันระหว่างหลักการทางนิติศาสตร์และหลักการทางเศรษฐศาสตร์

การนำเอาแนวความคิดทางนิติเศรษฐศาสตร์มาเพื่อประกอบการพิจารณาที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้จะพิจารณาในเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องหลักความมีประสิทธิภาพที่ได้พิจารณาประกอบกับทฤษฎีการกำหนดค่าเสียหายในทางนิติศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ผลประโยชน์ที่เชื่อถือ (Reliance Interest) 2. ผลประโยชน์ที่คาดหวัง (Expectancy Interest) และ 3. Restitution Remedy และนอกจากนั้นอีกทฤษฎีหนึ่งที่สามารถช่วยในการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดแก่คู่ความทั้งสองฝ่ายได้นั้นก็คือ แนวความคิดเรื่อง “ค่าของเงินตามเวลา” (Time Value of Money) หลักการต่างๆ ทั้งทางนิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ที่ได้กล่าวมานั้นสามารถทำให้เกิดแนวความคิดและวิธีการในการกำหนดค่าเสียหายในคดีเข้าซื้อ ได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาเริ่มต้นจากทฤษฎีการเยียวยาความเสียหายที่เชื่อถือ (Reliance Remedy) ลักษณะสัญญาเข้าซื้อที่ผู้ให้เข้าซื้อหรือที่ เป็นผู้ประกอบการจะต้องมีการวางเงินลงทุนเพื่อซื้อทรัพย์สินที่เข้าซื้อมาให้แก่ผู้เข้าซื้อโดยหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ในเงินที่ตนได้ลงทุนดังกล่าวไป แต่หากเป็นกรณีของสัญญาซื้อขายแล้ว ก็จะมีกรณีที่ผู้ซื้อจะได้มีการลงทุนบางสิ่งบางอย่างเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับชำระหนี้ของผู้ขาย อันเป็นการที่ผู้ซื้อเชื่อว่าผู้ขายจะได้มีการปฏิบัติตามสัญญา การกำหนดถึงผลประโยชน์ที่เชื่อถือของผู้ซื้อนั้น จำต้องรวมไปถึงเงินลงทุนที่ได้ลงไปพร้อมดอกเบี้ยของเงินลงทุนดังกล่าว¹⁰⁹ ด้วย

และจากแนวความคิดดังกล่าวอันเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายซึ่งเกี่ยวข้องกับเงินลงทุนนั้น อาจสามารถนำแนวคิดจากสัญญาซื้อขายดังกล่าวมากำหนดค่าเสียหายในกรณีสัญญาเข้าซื้อที่ผู้เข้าซื้อผิดเงื่อนไขในการชำระค่าตามสัญญาเข้าซื้อ ซึ่งผู้ให้เข้าซื้อควรได้รับชดเชยค่าเสียหาย ดังนี้คือ

เงินต้นทุน(ตามมูลค่าทรัพย์สิน)ที่ได้ลงทุนของผู้ให้เข้าซื้อ (Original Cash Price)	(1)
ลบด้วย ส่วนที่ผู้เข้าซื้อได้ชำระมาแล้วบางส่วน	(2)
รวมกับ ดอกเบี้ย (ซึ่งพิจารณาจากราคาตลาด) ของส่วนต่างในข้อ (1) และ (2)	(3)

¹⁰⁹ J.K. Macleod. (1970). **Damages: Reliance or Expectancy Interest** (Journal of Business Laws).

หากลองพิจารณาจากทฤษฎีการเยียวยาความเสียหายที่คาดหวัง (Expectation Remedy) โดยลองพิจารณาตัวอย่างจากเรื่องสัญญาซื้อขายที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นนั้น นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการคำนึงถึงประโยชน์ที่เชื่อถืออาจสามารถพิจารณาได้จากมูลค่าของทรัพย์สินนั้น ในราคาตลาด แต่การกำหนดถึงผลประโยชน์ที่คาดหวังของผู้ซื้อนอกจากต้องคำนึงถึงมูลค่าทรัพย์สินในราคาตลาดแล้ว จะต้องรวมถึงผลประโยชน์ที่ผู้ซื้อพึงได้รับจากทรัพย์สินนั้น ตลอดอายุของตัวทรัพย์สินนั้นด้วย โดยการพิจารณาผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นตลอดอายุของทรัพย์สินนั้นว่า เป็นเท่าไร จะต้องพิจารณาบนพื้นฐานที่ว่าสินค้านั้น โดยทั่วไปในทางการค้าแล้วการรับประกันสินค้านั้นมีระยะเวลาเท่าใด ซึ่งนั้นก็หมายความว่า หากพิจารณาตามเหตุผลในทางธุรกิจการค้าแล้วผู้ซื้อ ก็พึงที่จะได้รับผลประโยชน์กลับคืนตลอดระยะเวลาการรับประกันสินค้านั้นดังกล่าว จากส่วนที่ตน ไม่ได้รับจากการที่ผู้ขายผิดสัญญา แต่หากเป็นกรณีของสัญญาเช่าซื้อผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าซื้อ คาดหมายนั้นก็จะหมายความถึงจำนวนเงินลงทุนและผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าซื้อจะได้รับตลอดระยะเวลาของสัญญา การที่ผู้ให้เช่าซื้อผิดสัญญาและส่งผลทำให้ผู้ให้เช่าซื้อไม่ได้รับผลประโยชน์ที่คาดหวังหรือคาดหวังว่าจะได้รับตลอดระยะเวลาของสัญญาเช่าซื้อ ดังนั้นค่าเสียหายที่ผู้ให้เช่าซื้อ ควรได้รับ จึงสามารถสรุปเป็นสูตรได้ดังนี้คือ

	ค่างวดส่วนที่ผู้เช่าซื้อค้างชำระนับถึงวันที่ผิดสัญญา	(1)
รวมกับ	ดอกเบี้ยในข้อ (1) (ซึ่งพิจารณาจากราคาตลาด)	(2)

เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้ว จะเห็นว่าการคำนวณค่าเสียหายภายใต้เงื่อนไขของ ผลประโยชน์ที่เชื่อถือนั้นมีความเป็นไปได้และง่ายกว่าการคำนวณตามเงื่อนไขของผลประโยชน์ที่ คาดหมาย แต่ผลประโยชน์ที่เชื่อถือนั้นจะทำให้ผู้ให้เช่าซื้ออยู่ในฐานะที่ได้เปรียบกว่าผู้เช่าซื้อ และ ผู้ให้เช่าซื้อก็มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่างวดที่ได้รวมดอกเบี้ยในมูลค่าตลาด (Market Value) ณ วันที่ทำ สัญญาเช่าซื้อ ทั้งยังสามารถเรียกดอกเบี้ยที่เพิ่มมากขึ้นจากค่างวดส่วนที่ผิดนัดได้อีกด้วย

แต่อย่างไรก็ดี การปรับใช้สูตรทั้งสองนั้นก็มีความไม่แน่นอนในเรื่องของเจตนารมณ์ว่า ต้องการที่จะคุ้มครองคู่กรณีฝ่ายใด

ดังรายละเอียดที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาข้างต้น ประกอบการพิจารณาจากทฤษฎีในการกำหนด ค่าเสียหายและแนวความคิดในทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ผู้ให้เช่าซื้อควรได้รับการชดเชยค่าเสียหาย อย่างเหมาะสม แต่ก็ไม่ควรเป็นการกำหนดค่าเสียหายในลักษณะการลงโทษฝ่ายที่กระทำผิดสัญญา ดังนั้นการชดเชยค่าเสียหายอย่างเหมาะสมเพื่อให้คู่สัญญาได้อยู่ในสถานะที่เท่าเทียมกันนั้น จึงมี

นักกฎหมายนำเสนอวิธีการหรือกระบวนการในการชดเชยค่าเสียหายจากการผิดสัญญาเช่าซื้อตาม
สูตรต่อไปนี้

ค่างวดค้างชำระจนถึงวันที่บอกเลิกสัญญา	(1)
รวมกับ ดอกเบี้ยของค่างวดค้างชำระใน (1) (โดยคำนวณตามราคาตลาด)	(2)
รวมกับ ค่าเช่าหากนำทรัพย์สินนั้นออกให้เช่าได้ในอนาคต โดยคำนวณมูลค่าการเช่า ณ ปัจจุบัน	(3)
ลบด้วย ค่าใช้จ่ายในการที่จะต้องนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือออกให้เช่าซื้อใหม่โดยคำนึงถึงมูลค่าทรัพย์สินที่เช่าซื้อในราคาตลาดที่สูงที่สุด	(4)

แต่สูตรดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นที่แตกต่างออกไปจากสูตรดังกล่าว เนื่องจากเหตุผลว่า ในปัจจัยใน (3) นั้น การฟ้องคดีในประเทศไทยเองก็มีการฟ้องร้องในส่วนดังกล่าว โดยผู้ให้เช่าซื้อหรือโจทก์ในคดีเช่าซื้อจะขอให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายจากการที่ตนไม่สามารถนำรถยนต์ออกใช้ประโยชน์ได้ แต่ในประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่ศาลมักปรับลดโดยใช้ดุลพินิจของศาลเอง ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์ที่มีมาตรฐานหรือตัวชี้วัดที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอความเห็นเพิ่มเติม และขออธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถปรับเข้ากับข้อเท็จจริงในคดีเช่าซื้อของประเทศไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ

1) ในการฟ้องร้องในคดีเช่าซื้อกรณีฟ้องเรียกรถยนต์คืน ผู้ให้เช่าซื้อจะเรียกร้องให้ส่งมอบรถยนต์คืน มิเช่นนั้นก็ให้ใช้ราคาแทน ทั้งยังฟ้องให้ชำระเงินค่าขาดประโยชน์จากการที่ผู้ให้เช่าซื้ออ้างว่าตนไม่สามารถนำรถยนต์ออกให้เช่าแก่บุคคลภายนอกได้ กรณีนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสูตรดังกล่าวอาจไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ เนื่องจากหากพิจารณาจากสูตรดังกล่าวในข้อ (4) แล้วพบว่าต้องนำเงินที่ได้รับจากการขายทอดตลาดหรือจากการที่ให้เช่าซื้อใหม่มาหักจากค่าเสียหายที่จะกำหนดให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ ดังนั้นกรณีนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอสูตรหรือแนวความคิดเพิ่มเติมในการกำหนดค่าเสียหายให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อเพื่อเป็นการสนองแนวความคิดและทฤษฎีการเยียวยาความเสียหายที่เชื่อถือ (Reliance Remedy) และคาดหวัง (Expectation Remedy) แล้ว อาจกำหนดสูตรได้ดังนี้คือ

	ค่างวดค้างชำระจนถึงวันที่บอกเลิกสัญญา	(1)
รวมกับ	ดอกเบี้ยของค่างวดค้างชำระใน (1) (โดยคำนวณตามราคาตลาด)	(2)
รวมกับ	มูลค่าของทรัพย์สินที่เช่าซื้อ (โดยคำนวณตามราคาตลาด)	(3)
รวมกับ	ผลประโยชน์ของค่างวดที่ลดลง ณ มูลค่าในปัจจุบัน	(4)

แต่สูตรนี้จะเห็นว่าจะมิได้รวมถึงค่าเช่าที่ผู้ให้เช่าซื้อร้องขอมาจากการที่ตนไม่สามารถนำทรัพย์สินออกให้เช่าซื้อได้ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งที่สามารถทดแทนค่าขาดประโยชน์ดังกล่าวได้คือผลประโยชน์ค่างวดที่ลดลง ณ มูลค่าในปัจจุบัน โดยสูตรดังกล่าวสามารถสนองต่อแนวความคิดในการกำหนดค่าเสียหายได้ เนื่องจากเหตุผลที่ว่าเมื่อพิจารณาจากสูตร (1), (2) จะเป็นการสนองต่อแนวความคิดและทฤษฎีการกำหนดค่าเสียหายโดยเยียวยาผลประโยชน์ที่คาดหมาย (Expectation Remedy) ตามรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4

ในส่วน (3) นั้นผู้วิจัยกำหนดให้คำนวณตามราคาทรัพย์สินในท้องตลาด กล่าวคือ หากเป็นกรณีรถยนต์ก็ไปพิจารณาจากราคารถยนต์มือสองในท้องตลาด ไม่ใช่พิจารณาจากจำนวนเงินลงทุนที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ลงทุนไป เหตุที่ผู้วิจัยเสนอเงื่อนไขใน (3) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วเนื่องจาก โดยหลักในการฟ้องเรียกรถยนต์คืนนั้น เมื่อผู้ให้เช่าซื้อสามารถเข้าครอบครองรถยนต์จากผู้ให้เช่าซื้อแล้ว ผู้ให้เช่าซื้อก็ต้องนำรถยนต์คันดังกล่าวออกขายทอดตลาด โดยราคาในการขายทอดตลาดก็เป็นราคาการขายรถยนต์มือสองนั่นเอง และเหตุที่ผู้วิจัยกำหนดเงื่อนไขใน (3) ต้องไม่ใช่กรณีที่ศาลพิจารณาจากเงินลงทุนที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ลงทุนไป เนื่องจากว่าในการทำสัญญาเช่าซื้อนั้นจะมีการวางเงินค้ำประกันไว้แล้วบางส่วนในส่วนที่ยังขาดอยู่จึงจะเป็นเงินลงทุนที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ออกให้ไปก่อน ดังนั้นหากคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่เช่าซื้อจากเงินที่ผู้ให้เช่าซื้อลงทุนไปจะไม่สามารถหาราคาที่แท้จริงของทรัพย์สินในท้องตลาดได้

อย่างไรก็ดี อาจเกิดคำถามที่ว่าหากสัญญาเช่าซื้อระหว่างคู่สัญญาเป็นการซื้อรถยนต์มือสองมาแต่ต้นแล้ว หากผู้เช่าซื้อผิดสัญญาการเข้าครอบครองรถยนต์อีกครั้งหนึ่งจะทำให้ผู้ให้เช่าซื้อต้องเสียเปรียบหรือไม่ (เพราะเท่ากับว่ารถยนต์คันดังกล่าวจะเป็นรถยนต์มือที่สามหรือสี่ไปแล้ว มูลค่าก็จะยิ่งน้อยลงไป) สิ่งที่จะชดเชยความเสียเปรียบดังกล่าวคือเงื่อนไขใน (4) โดยเงื่อนไขในส่วนนี้ผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นการชดเชยเสียเปรียบดังกล่าว เนื่องจากว่าหากเป็นการเช่าซื้อรถยนต์ที่เป็นรถยนต์เก่าหรือรถยนต์มือสองนั้น ผู้ให้เช่าซื้ออีกก็จะกำหนดดอกเบี้ยไว้สูงกว่าการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ใหม่หรือรถยนต์มือหนึ่ง โดยดอกเบี้ยดังกล่าวก็จะรวมอยู่ในผลประโยชน์ (Premium) ที่ตนคาดหวังว่าจะได้รับอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ดี เพื่อมิให้เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้ให้เช่าซื้อมากเกินไปจนส่งผลต่อผู้เช่าซื้อซึ่งเป็นผู้บริโภคได้ ผู้วิจัยจึงนำเงื่อนไขในเรื่องค่าของเงินตามเวลา

(Time Value of Money) โดยคำนวณให้ผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าซื้อคาดว่าจะได้รับมีมูลค่า ณ ปัจจุบัน (Present Value) เป็นเท่าไรนั่นเอง

โดยเหตุที่ผู้วิจัยมิได้กำหนดในเรื่องค่าขาดประโยชน์เข้าไปในสูตรดังกล่าว เนื่องจากโดยปกติแล้วเมื่อผู้ให้เช่าซื้อสามารถยึดหรือเข้าครอบครองจากผู้ให้เช่าซื้อได้แล้ว ก็มักจะนำออกขายทอดตลาดเสียมากกว่าการที่จะนำรถยนต์ออกให้เช่า นอกจากนี้จำนวนค่าเช่ารายวันที่ผู้ให้เช่าซื้อร้องขอมานั้นก็ไม่มีสิ่งใดสามารถวัดค่าได้ว่าจะสามารถนำออกให้เช่าในราคาดังกล่าวได้จริง ดังนั้นสิ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ แม้ค่าขาดประโยชน์จะถูกตัดออกไปแล้ว สิ่งที่เข้ามาแทนที่ค่าขาดประโยชน์ดังกล่าว ก็ยังคงมีผลประโยชน์ในมูลค่า ณ ปัจจุบัน อันเป็นผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าซื้อเชื่อว่าจะได้รับ ณ วันที่ตกลงทำสัญญา โดยผู้วิจัยเห็นว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่คู่สัญญาตกลงกันบนพื้นฐานความเท่าเทียมกันของคู่สัญญาซึ่งเป็นมูลค่าที่ชัดเจนมากกว่าค่าเช่าในอนาคต และนอกจากนั้นหากเกิดคำถามว่าคู่สัญญาสามารถตกลงกันบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันจริงหรือไม่นั้น ผู้วิจัยก็ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า เนื่องจากสัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาที่อยู่ภายใต้การควบคุมโดยคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาซึ่งประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ดังนั้นหากในอนาคตผู้ประกอบการกำหนดเงื่อนไขผลประโยชน์เงินสูงเกินไป คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาก็สามารถออกประกาศควบคุมรายละเอียดดังกล่าวได้

อย่างไรก็ดี ในกรณีสูตรที่ผู้วิจัยนำเสนอข้างต้นนั้น จะสามารถปรับใช้ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบในเหตุที่ผู้เช่าซื้อไม่สามารถส่งมอบรถยนต์คืนได้ เนื่องจากเป็นความผิดของผู้เช่าซื้ออันส่งผลให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่านั้น ทั้งสูตรดังกล่าวยังเป็นการลงโทษผู้เช่าซื้อจากการที่ตนผิดนัดชำระหนี้ค่าเช่าซื้อ ทั้งยังกระทำการอันส่งผลให้ผู้ให้เช่าซื้อไม่สามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ตนมีสิทธิได้ แต่ในทางกลับกันสูตรดังกล่าวได้สนับสนุนให้ผู้เช่าซื้อส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อและไม่ทุจริตเบียดบังเอาทรัพย์สินอันเป็นสิทธิของผู้ให้เช่าซื้อ ไปอีกด้วย

2) เป็นกรณีการฟ้องร้องในการเรียกค่าเสียหายจากการที่ผู้ให้เช่าซื้อสามารถยึด หรือเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อ และนำรถยนต์คันดังกล่าวออกขายทอดตลาดได้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในส่วนที่อาจสามารถนำสูตรที่มีการนำเสนอมาแล้วมาปรับใช้ได้ ซึ่งก็หมายถึงสูตรดังต่อไปนี้

ค่างวดค้างชำระจนถึงวันที่บอกเลิกสัญญา	(1)
รวมกับ ดอกเบี้ยของค่างวดค้างชำระใน (1) (โดยคำนวณตามราคาตลาด)	(2)
รวมกับ ผลประโยชน์ (Premium) ตลอดระยะเวลาของสัญญาที่ผู้ให้เช่าซื้อ คาดว่าจะได้รับ โดยคำนวณมูลค่า ณ ปัจจุบัน	(3)
ลบด้วย มูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมาจากการนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือออกให้เช่าซื้อใหม่โดยคำนึงถึงมูลค่าทรัพย์สินที่เช่าซื้อในราคาตลาดที่สูงที่สุด	(4)

แต่ผู้วิจัยเห็นว่าอาจต้องทำความเข้าใจเพิ่มเติมในส่วนเงื่อนไขใน (3) กล่าวคือ ผู้วิจัยเห็นว่าเงื่อนไขดังกล่าวที่เคยมีการนำเสนอมาว่าให้ใช้เงื่อนไขเรื่องค่าเช่าหากนำทรัพย์สินนั้นออกให้เช่าได้ในอนาคต โดยคำนวณมูลค่าการเช่า ณ ปัจจุบันนั้นยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ เนื่องจากค่าเช่าในอนาคตนั้นไม่มีสิ่งที่สามารถชี้วัดได้ว่ารถยนต์คันดังกล่าวที่ผู้ให้เช่าซื้อจะสามารถเอารถยนต์ออกให้เช่าได้จริงหรือไม่ และส่วนใหญ่แล้วผู้ให้เช่าซื้อมักเป็นผู้ประกอบการธนาคารซึ่งมิได้มีธุรกิจหลักในการให้เช่ารถยนต์รวมอยู่ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอกำหนดให้เปลี่ยนแปลงรายละเอียดเรื่องค่าเช่าดังกล่าวเป็นเรื่องผลประโยชน์ (Premium) ตลอดระยะเวลาของสัญญาที่ผู้ให้เช่าซื้อคาดว่าจะได้รับ โดยคำนวณ ณ มูลค่าในปัจจุบันแทน โดยเหตุผลก็จะเป็นอย่างเดียวกันกับในกรณีการฟ้องเรียกรถยนต์คืนที่ว่าปกติผู้ให้เช่าซื้อก็มักมิได้นำรถยนต์ออกให้เช่า แต่จะขายทอดตลาดแทน เพื่อให้ได้เงินมาในทันที

นอกจากนั้นหากลองพิจารณาอีกครั้งแล้ว สูตรทั้งสองกรณีนี้มีลักษณะที่เหมือนกัน กล่าวคือ ในกรณีฟ้องเรียกรถยนต์คืนนั้น ให้พิจารณาจากมูลค่ารถยนต์มือสองในท้องตลาด ซึ่งก็มักมีมูลค่าเท่ากับหรือใกล้เคียงกันกับการนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด เนื่องจากดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วว่าในการขายทรัพย์สินนั้นก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของราคาตลาดรถยนต์มือสองในท้องตลาดนั่นเอง

โดยวิธีในการคำนวณผลประโยชน์ที่คำนวณมาในปัจจุบัน (Present Value) นั้นสามารถคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$PV = \frac{FV_n}{(1+i)^n}$	กำหนดให้
	PV = เงินต้นหรือมูลค่าปัจจุบัน
	FV_n = จำนวนเงินรวมที่ต้องการเมื่อสิ้นระยะเวลาหนึ่ง
	i = อัตราดอกเบี้ย
	n = จำนวนปีที่ลงทุน

ดังนั้น เมื่อนำแนวความคิดในประเด็นดังกล่าวข้างต้นเปรียบเทียบกับกรณีของสัญญาเช่าซื้อ อาจพบว่าการทำสัญญาเช่าซื้อ การที่ผู้เช่าซื้อทำสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สินสิ่งใดแล้ว ปรากฏต่อมาว่าผู้เช่าซื้อเกิดผิดสัญญามิได้ชำระหนี้ตามที่ตกลงไว้กับผู้ให้เช่าซื้อ โดยหลักหรือข้อตกลงตามสัญญาอาจต้องให้ผู้เช่าซื้อส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อ หรือให้ผู้ให้เช่าซื้อกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นตามเดิมอันเป็นลักษณะของการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเป็นการชำระหนี้อย่างเจาะจงอย่างหนึ่ง แต่หากไม่สามารถส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืนได้ ก็ให้ผู้เช่าซื้อชดเชยค่าเสียหายชดเชยแทนจากการที่ไม่สามารถส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืนได้ โดยเมื่อพิจารณาในมุมมองของนิติเศรษฐศาสตร์แล้ว การชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวควรเป็นจำนวนเท่าไรนั้นอาจต้องพิจารณาจากสูตรและแนวความคิดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปแล้วในเบื้องต้น เพื่อให้สามารถเยียวยาผู้ที่มีผิดสัญญาได้อย่างเพียงพอและเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้รับความเป็นธรรมที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปปัญหาของการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อที่กระทำโดยศาลนั้น ส่งผลทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คู่ความในคดีเช่าซื้อได้ ซึ่งเกิดจากปัญหาใหญ่ 3 ประการดังที่กล่าวมาแล้วคือ ปัจจัยที่เกิดจากผู้ให้เช่าซื้อ ปัจจัยที่เกิดจากผู้เช่าซื้อ และปัจจัยที่เกิดจากผู้พิพากษาหรือศาล¹¹⁰ ดังนั้นเพื่อให้เกิดมาตรฐานการกำหนดค่าเสียหายเมื่อมีคดีประเภทนี้ขึ้นมาสู่ศาล จึงมีความคิดที่จะนำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์มากำหนดเป็นสูตรในการคำนวณค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อ เพื่อให้มีความเป็นธรรมและชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ดี แม้จะมีผู้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกเทศสัญญาลักษณะเช่าซื้อก็ตาม แต่ปัจจัยที่ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อ ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้แล้วนั้น คือกระบวนการหรือวิธีการอันเป็นวิธีการในเชิงปฏิบัติ หรืออาจกล่าวโดยเฉพาะเจาะจงก็คือ สูตรในการคำนวณค่าเสียหายที่จะสามารถใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกศาล เนื่องจากแม้จะมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไว้อย่างไรก็ตาม แต่หากผู้พิพากษาที่พิจารณาคดียังขาดเครื่องมือหรือสูตรในการพิจารณาและกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อแล้ว ก็จะต้องส่งผลให้การกำหนดค่าเสียหายของศาลไม่อยู่บนพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานเดียวกันอันจะสร้างความเป็นธรรมที่เท่าเทียมให้แก่คู่ความทุกฝ่ายได้ทุกศาล

และดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าแนวความคิดในเรื่องนิติเศรษฐศาสตร์นั้น เป็นกระบวนการเพื่อเข้าถึงปัญหาและทางออกให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น มิใช่กฎหมายสารบัญญัติ หรือเป็นแนวความคิด

¹¹⁰ สุทัศน์ ศิริมหาพฤกษ์. เล่มเดิม. หน้า 48-51.

ที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นผู้วิจัย จึงใคร่ขอเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ในส่วนนี้เพิ่มเติม ดังนี้

1. เนื่องจากประเทศไทยยังมีผู้สนใจในสหวิทยาการนิติเศรษฐศาสตร์ค่อนข้างน้อย ผู้ที่มีพื้นฐานด้านนิติศาสตร์หรือเศรษฐศาสตร์ต่างยังยึดหลักวิชาของตนเองอย่างเหนียวแน่น จนทำให้ขาดการเปิดกว้างทางความคิด และยอมรับการเกี่ยวพันกันระหว่างศาสตร์ ทั้งๆ ที่ความสำคัญของปัญหาในปัจจุบันต้องการความรู้ของทั้งสองศาสตร์ประกอบกัน¹¹¹ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนแนวความคิดของนักกฎหมายไทย เพื่อให้ยอมรับแนวความคิดสาขาวิชาต่างๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อแนวความคิดทางนิติศาสตร์ได้ โดยต้องเริ่มเผยแพร่การเรียนการสอนนิติศาสตร์ในเชิงสหวิทยาการให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นในการจุดประกายการศึกษาเรียนรู้การศึกษานิติศาสตร์ควบคู่กับแนวความคิดในทางเศรษฐศาสตร์ให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

2. สร้างให้สูตรในการคำนวณค่าเสียหายที่ผู้วิจัยเสนอนั้นให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยให้ประธานศาลฎีกา หรือหัวหน้าศาลแต่ละศาลกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อ โดยอาศัยสูตรดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมาแล้ว

3. เนื่องจากสูตรดังกล่าวต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการกำหนดสูตรดังกล่าว ดังนั้นควรจัดให้มีการอบรมผู้พิพากษาที่จะต้องพิจารณาพิพากษาคดีเช่าซื้อเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการในการคำนวณค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อ เพื่อให้ผู้พิพากษามีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้ออย่างถ่องแท้

จากการที่ได้ศึกษาถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะเห็นว่าการพิพากษาคดีของศาลในการกำหนดค่าเสียหายตามสัญญาเช่าซื้อนั้น ปัญหาต่างๆ ล้วนเกิดขึ้นจากทั้งตัวของผู้ให้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อและศาลที่พิจารณาพิพากษา ซึ่งทุกปัญหานั้นเมื่อพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้วปัญหาล้วนเกิดจากการที่คู่ความแต่ละฝ่ายต้องการให้ผลประโยชน์ตกแก่ฝ่ายตนให้มากที่สุด จนก่อให้เกิดการบิดเบือนข้อเท็จจริงในการนำเสนอต่อศาล และแม้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขแล้วก็ตาม แต่หากศาลยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวในการควบคุมหรือกำหนดดุลพินิจในการกำหนดหรือคำนวณค่าเสียหายให้แก่คู่ความในคดีเช่าซื้อแล้ว การกำหนดค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อซึ่งยังคงเป็นดุลพินิจของศาลอยู่นั้น ก็จะสามารถกำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ ดังนั้นผู้วิจัยเชื่อว่าหากมีการนำเสนอเป็นแนวทางให้ศาลนำไปใช้ในการคำนวณค่าเสียหายในคดีเช่าซื้อแล้ว ก็น่าจะทำให้การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายอยู่บนพื้นฐานการจัดสรรทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด และก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่ายในคดี ทั้งยังทำให้คำพิพากษาของศาลเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

¹¹¹ ศุพฤณี ดาวฤติการต์. เล่มเดิม. ไม่มีเลขหน้า.

อันจะส่งผลทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาและมั่นใจในกระบวนการอำนวยความสะดวกธุรกรรมของ
ศาลยิ่งขึ้น